

Immigració i Educació a la premsa. El cas dels Espais de Benvinguda Educativa.

Laia Narciso Pedro

Departament d'Antropologia Social i Cultural, UAB. Espanya

laia.narciso@uab.es

EMIGRA Working Papers núm.168

ISSN 2013-3804

Resumen/ Abstract

Aquest article pretén analitzar el tractament que han fet els mitjans de comunicació respecte a l'anunci de la posada en marxa dels Espais de Benvinguda Educativa, vinculant aquest cas amb el tractament general de la immigració a la premsa.

Aquest anàlisi permet reflexionar sobre la producció i reproducció dels tòpics que apareixen en el discurs sobre educació i migracions, establint una relació de les principals característiques que podem extreure del discursos dels mitjans: una perspectiva de l'alteritat sesgada, una problematització de la diversitat a l'escola, una caracterització dels alumnes estrangers des de la perspectiva del dèficit, un biaix en l'ús de conceptes vinculats a migracions i educació i una perspectiva institucional i etnocèntrica.

Palabras clave / Keywords: Immigració, Educació, Mitjans de comunicació, Espais de Benvinguda Educativa.

Com citar aquest article: **NARCISO, L.** (2010) "Immigració i Educació a la premsa. El cas dels Espais de Benvinguda Educativa." *EMIGRA Working Papers*, 168. Accesible en línia: www.emigra.org.es. Descarga realizada el (dd-mm-aaaa)

How to quote this paper: **NARCISO, L.** (2010) "Immigració i Educació a la premsa. El cas dels Espais de Benvinguda Educativa." *EMIGRA Working Papers*, 168. Available on line: www.emigra.org.es. Last retrieved on (dd-mm-yyyy)

1. Introducció.

El tombant de segle ha representat un canvi de paradigma social a nivell global, a diferència dels moviments de població existents fins llavors, el segle XXI s'ha considerat el segle de la "nova immigració" especialment per la seva internacionalització i el seu volum en termes absoluts.

Aquestes migracions es produeixen en el context de la globalització, on tant els moviments de població, com els intercanvis monetaris, de mercaderies o de coneixement, s'han mundialitzat, han superat el paradigma d'Estat-Nació, deixen de ser permanents i bidireccionals per ser constant i en totes direccions, i es passa a parlar doncs de *transnacionalisme*. (Glick Schiller, N. & Szanton Blanc, C. ,1995; Portes, A., Guarnizo, L. y Landolt, P. (1999); Beck, U., 2000; Koser, K. & Al-Ali, N., 2002).

Les persones poden viure en més d'un Estat nacional, o en un Estat plurinacional, però el que caracteritza als immigrants ha estat que s'han convertit, en la major part dels casos, en una classe obrera que viu més enllà del model de fronteres, citant a Parella :

“(...) els treballadors es converteixen en un component més de la circulació de recursos a escala global, que opera dins els límits de la divisió internacional del treball”. (2007:124)

La presència de treballadors i treballadores implica a curt termini la presència de *noves famílies*, persones que inicien els processos de reagrupament familiar, o bé que formen un nou nucli familiar un cop han passat un primer període d'assentament.

Aquest augment de treballadors estrangers ha suposat també l'arribada de menors en edat escolar, i en conseqüència nous reptes per a una important institució social, l'escola, d'estructura sovint rígida i homogeneïtzadora.

És evident que aquesta transformació social ha de tenir algun reflex als mitjans de comunicació, i en ell podem veure quin és l'imaginari col·lectiu respecte aquesta qüestió i quin debat públic suscita.

Si a la presència de la immigració als medis, afegim l'aparició de l'educació com a nou tema recurrent, podem imaginar que qualsevol qüestió que vinculi les dues temàtiques, tindrà especial rellevància mediàtica.

Aquest és el cas de l'àmplia cobertura produïda al llarg del 2008 en referència a la realització d'una experiència pilot per a l'acollida escolar d'infants i joves estrangers que arriben amb el curs escolar iniciat. L'anunci del projecte va tenir lloc a mitjans de gener de 2008, i va generar força polèmica social. En aquest article pretenc fer un anàlisi de quina va ser la seva cobertura a la premsa escrita, per tal d'analitzar quin és el tractament que realitza la premsa espanyola de la temàtica de la immigració vinculada a l'educació, i en conseqüència evidenciar quins són els topics que produeixen i/o reproduïxen els mitjans quan es parla sobre migracions i educació.

2. Migracions i comunicació, un apropament teòric.

Les publicacions referents a la presència social dels immigrants és àmplia als països que tradicionalment eren el destí de les persones que realitzaven projectes migratoris de zones empobrides cap al món occidental ric.

A l'Estat espanyol i Catalunya aquestes publicacions són més recents i han anat augmentant paral·lelament al propi procés d'arribada i assentament de diferents col·lectius un cop la societat s'ha transformat i ha esdevingut un context de destí escollit de manera transitòria o definitiva.

Segons Van Dijk, 2007¹, els mitjans de comunicació juguen un paper fonamental en el tractament de les qüestions ètniques i de minories, promovent tant prejudicis com indirectament pràctiques discriminatòries, a través d'alimentar la caracterització negativa de l'alteritat.

Totes les investigacions realitzades en aquest àmbit en el marc europeu, indiquen entre altres, que tot i la constant negació d'existència de racisme, les minories i els immigrants no europeus són representats com un problema. Aquesta representació acostuma a sostenir-se a través d'atribuir característiques negatives, entre les que destaquen la violència, la delinqüència, o la desviació cultural fet de forma més directa i agressiva en el cas de la dreta, i més subtil en el cas de l'esquerra.

En la creació d'aquest discurs però els mitjans de comunicació no estan sols, sinó que moltes vegades simplement reproduïen el que altres elits manifesten: polítics, buròcrates o membres d'àmbits com l'educatiu. Aquesta reproducció del discurs ve sovint determinada per un biaix que generen les pròpies rutines productives, que afavoreixen que siguin les elits institucionals les principals fonts informatives. A més, aquest fet s'intensifica si tenim en compte el fet que l'acostament als temes i posicions per part dels periodistes sigui fet des del mateix endogrup, dins la professió poques vegades trobem membres que formin part de minories ètnicoracials. Tenim per tant que habitualment es recull únicament la veu del grup majoritari i dominant, això produeix que en general es conformin estratègies discursives que destaquen els aspectes positius de les "nostres" característiques positives, i els negatius de les "seves", ometent alhora les "seves" característiques positives i les "nostres" negatives. (Van Dijk, 2007).

Veïem com les investigacions del propi autor i altres com les de Bañón, 2002, 2003, 2007; Giró, 2006; Lorite, 2004, 2007; Bertran, 2003, 2008; Granados, A., & Garcia Castaño, J., 2003, 2006; Granados, A. 2006, 2007, entre altres, indiquen que el tractament dels "problemes" estan sobredimensionats a través de metàfores, i altre recursos estilístics, o es posa especial interès en evidenciar xifres sobre el recompte de *l'elevat i constant* nombre de persones que arriben, així com els recursos visuals són sovint merament il·lustratius i extrets d'altres successos vinculats a la temàtica migratòria, fet que pot portar a confusió i estereotipació més que a la millor transmissió de la informació, que seria el que pretendria un acurat tractament fotoperiòdic.

Pel que fa a la premsa espanyola Van Dijk afirma que no escapa del panorama general explicat tot i que sí presenta algunes particularitats fruit del propi context històric i social, entre les que destacaria d'una banda que no existeix una premsa d'ultradreta com es pot trobar a altres països, ni hi ha partits que es declarin obertament racistes, fet que genera una baixa presència de discurs declaradament racista, i d'altra banda que els debats produïts entorn a política, educació, llengua...estan fortament influenciats pels nacionalismes estatals i regionals.

---

¹ Van Dijk, T. (2007) "El racismo y la prensa en España" a Bañón Hernández, A. (Ed.) (2007) Discurso periodístico y procesos migratorios. Donosita: Gakoa Liburuak. pp. 27-80.

Cal destacar, a més, que els diferents mitjans prenen una posició similar respecte el fenomen migratori, sense referències explícites racistes, però sí amb l'aparició única de fonts que pertanyen a les elits, la presència de tòpics alarmistes vinculats a la "invasió" per part d'estrangers, la problematització de la immigració i no l'absència de referències sobre les possibilitats i beneficis que suposen, l'associació amb delinqüència o la proximitat a la transgressió (il·legals, sense papers...), la rellevància atorgada a les diferències culturals o la poca presència a la premsa de l'experiència quotidiana de racisme que viuen els membres de minories, que s'obvia totalment i inclús es destaca sovint la solidaritat i el compromís com a característiques de la *pròpia* societat.

Pel que fa a l'anàlisi crític del discurs sí que cal constatar un dèbil pes d'aquesta perspectiva entre els lingüistes espanyols a l'hora d'abordar un anàlisi sobre la immigració, tot i que cada vegada trobem més aportacions en aquesta línia.

Bañón (2003) explica com la immigració propicia un debat social obert, la transcendència i complexitat del qual fa que sigui necessari fer-ne un acurat anàlisi. Per això proposa un tractament a través del marc del gènere discursiu anomenat *Debat social*.

Dins aquest anàlisi resulta important fixar-nos en les presències i les absències que apareixen als discursos i el seu context, és a dir, entre el *dir* i el *fer*, que generen tendències cap a la implicació o la inhibició, i que al combinar-ho amb la valoració que es desprengui del propi discurs, positiva o negativa, o no-positiva, o no-negativa, respecte el grup marginat i segons qui faci la valoració, es poden diferenciar categories discursivo-actitudinals: discurs compromès, discurs reivindicatiu, discurs discriminador, discurs autodiscriminador, discurs condescendent, discurs resignat, discurs preventiu, i discurs sesgat, que apareixen no com a categories tancades sinó com a posicions híbrides i fins i tot a vegades contradictòries.

La manifestació de cada tipus discursiu es realitza segons l'atenuació o intensificació, seguint la proposta de Teun A Van Dijk: Intensificar la informació positiva sobre el propi grup etnoracial (dels periodistes: grup majoritari), intensificar la informació negativa sobre el grup minoritari, atenuar la informació positiva sobre el grup minoritari, i atenuar la informació negativa sobre el propi grup.

Així doncs en l'anàlisi del cas que s'exposa a continuació es farà partint de les categoritzacions exposades, i es tindran en compte de forma general els conceptes i línies que apunten els autors comentats.

3. Els Espais de Benvinguda Educativa a la premsa nacional i local.

Com afirmen Tort i Carbonell (2008), "Es tracta d'un període en què les aigües de l'educació catalana han estat especialment mogudes." Després del pacte nacional i les eleccions autonòmiques l'educació té forta presència als medis de comunicació.

La polèmica comença a l'estiu de 2007 amb la implantació de l'assignatura d'Educació per la ciutadania, continua amb la publicació de l'informe de la Fundació Jaume Bofill sobre l'Estat de l'educació a Catalunya, els resultats de l'informe PISA, i també amb la introducció experimental d'espais d'acollida de l'alumnat nouvingut en espais fora de l'escola, entre altres, i fins avui van apareixent noves qüestions que ens indiquen que el debat educatiu s'ha instal·lat a l'escenari públic, i que la presència de l'educació a la

premsa és continua, intensa i significativa en termes qualitatius. (Tort i Carbonell, 2008:2-3)

Tenint en compte la presència mediàtica de l'educació, i com s'ha apuntat en l'apartat anterior, la presència també de les migracions al centre del debat públic, és de suposar que qualsevol mesura que vinculi la temàtica educativa i les migracions tindrà especial ressò als mitjans de comunicació i generarà polèmica social.

Aquest és el cas de l'anunci de creació d'un projecte pilot referent a l'acollida d'alumnat que arriba durant el curs iniciat, que s'analitza a continuació.

Per fer l'anàlisi del tractament del cas a la premsa espanyola s'han recollit les notícies aparegudes a la premsa nacional i local (Vic i Reus), des de gener de 2008 fins a l'actualitat

Els diaris dels quals s'ha recopilat notícies han estat:

-Premsa nacional: El País, El Periódico, L'Avui, La Vanguardia, El Mundo, L'ABC, i La Razón

- Premsa local: El Punt, El Diari de Tarragona, El Diari de Girona, L'Aquí, i el Reus Digital.

S'han recopilat un total de 58 notícies a la premsa nacional, i 38 a la premsa local.

3.1 Descripció dels fets.

A mitjans de gener de 2008 el Conseller Maragall anuncia la creació d'espais separats per acollir de manera inicial a l'alumnat estranger que arriba amb el curs començat, és a dir el que s'anomena matrícula viva. Aquest fet salta als medis de manera molt indefinida i provoca polèmica.

D'una banda apareix la sorpresa i rebuig de la proposta per una part de la comunitat educativa, investigadora i part de la opinió pública així com sindicats i ONG's, i de l'altra apareixen veus a favor: representants institucionals que la promouen, algun sindicat i part d'equips directius i professorat.

Es parla de centres i d'aules separades paral·lelament, no queda clar qui assistirà al nou servei: alumnes que arriben als municipis a mig curs?, immigrants?, fills d'immigrants no europeus?, tampoc queden clars els terminis, un any?, de quinze dies a un mes?, de forma indefinida?, i tan sols es diu que es treballarà *la immersió lingüística i el coneixement d'aspectes culturals per facilitar la integració*.

A mida que apareixien veus dissonants la proposta es va anar aclarint, definint i redefinint fins a que es va presentar al juliol el que seria el projecte pilot que es preveia realitzar a Vic i a Reus un cop iniciés el nou curs escolar.

La mesura plantejada com experiència pilot, es concreta proposant la creació d'Espais d'acollida familiar gestionats pel Departament d'Educació i els Ajuntaments on es desenvoluparan (Vic i Reus), concretament s'anomenen Espais de Benvinguda Educativa (EBE) i es defineixen com unitats de suport, previs a l'escolarització, que donen servei d'acollida a tota la Unitat familiar, especialment als infants i joves de 8 a 16 anys.

Els objectius d'aquests espais pretenen facilitar la incorporació dels nens/joves al sistema educatiu amb plenes garanties, millorar l'acollida i atenció de l'infant i la seva família, fomentar l'ús de la llengua catalana, detectar necessitats específiques de l'alumnat nouvingut, informar i orientar sobre el sistema educatiu català, donar a conèixer l'entorn, garantir l'escolarització equilibrada i promoure la integració social tant de les famílies com de l'alumnat.

L'estructura i funcionament dels espais es concreta en assistència a un espai fora de l'escola per part dels usuaris durant 4 hores al matí de dilluns a divendres i participació en activitats del Pla Educatiu d'entorn, així com la realització d'un modul de 10 hores per part d'elles famílies. L'assistència a aquests espais, al no ser escolars, és voluntària, i el temps d'estada dels infants i joves als Espais de Benvinguda Educativa queda a criteri de l'equip psicopedagògic.

Davant d'aquesta proposta tornen a aparèixer posicionaments a favor i en contra, i finalment es posen en marxa els EBE, al setembre a Vic, coincidint amb l'inici del nou curs escolar, i a l'octubre a Reus.

3.2 Vida de la notícia i cobertura del cas.

La informació salta a l'escena mediàtica a mitjans de gener de 2008 i es produeixen diversos períodes de cobertura respecte a aspectes noticiables al voltant de la mateixa qüestió fins a novembre de 2008.

Un primer període es situa des de l'anunci de la intenció de posada en marxa del projecte, el **10 de gener fins el 8 de febrer de 2008**, més tard, al mes de juliol hi ha un segon període, on es fa el seguiment de la presentació del projecte de forma més detallada (**al voltant de l'11 de juliol**) i finalment un tercer període on es cobreix l'inici del projecte, al setembre en el cas de l'espai de Vic i a l'octubre a Reus, per tant entre el **15 de setembre de 2008 i el 27 d'octubre de 2008**. A més de notícies puntuals durant la resta de mesos, fins al novembre, i dues puntuals a l'abril que podem considerar vinculades al tema.

Mes	Nombre de notícies vinculades als EBE
gener de 2008	20
febrer de 2008	2
març de 2008	0
abril de 2008	1
maig de 2008	1
juny de 2008	0
juliol de 2008	20
agost de 2008	0
setembre de 2008	10
octubre de 2008	2
abril de 2009	2

Durant aquests períodes clau, el seguiment del cas per part dels diferents medis és pràcticament diari, però la cobertura que fan del cas no és la mateixa, El País és el que realitza un seguiment més continuat del cas amb un nombre més elevat de

notícies publicades, seguit de La Vanguardia, i amb menor dimensió El Periodico, El Mundo i L'ABC.

Medis	Nombre de notícies vinculades als EBE
La Vanguardia	10
El Mundo	7
El País	23
El Periodico	8
Avui	2
ABC	6
La Razón	2
TOTAL	58

La majoria de notícies apareixen a les seccions de tendències o societat, però també a opinió, ciutadans, alguna notícia a portada, editorials, i tema del dia, no apareixen però a política o cultura.

Cal dir que la dimensió atorgada en referència a l'espai que ocupen les notícies és molt variable des de columnes sense fotografia... a reportatges de dues pàgines amb imatges.

La cobertura del cas es produeix a partir dels següents fets:

Gener de 2008 :

- A mitjans de gener es produeix l'anunci del Conseller Maragall sobre la creació de "centres" / "aules" específics per alumnes que arribin un cop s'hagi iniciat el curs, és a dir el que s'anomena com a *matricula viva*, el 10 de gener en una Conferència, i 12 de gener en un programa radiofònic a Cadena Ser.
- Apareixen reaccions en contra i a favor per part de sindicats, ONG's i experts en immigració, i es van fent declaracions concretant la mesura (objectius, temps d'estada, projecte pilot ...)
- El 17 de gener el Conseller compareix davant els medis per presentar el pla pilot.
- El 18 de gener es produeix l'anunci que es realitzarà a Vic i Reus.
- El 22 de gener es publica una carta feta per part d' experts en migracions i educació en contra de la mesura.
- El 23 de gener es publica el manifest fet per directors i professors d'escoles públiques de Vic en contra de la mesura.
- El 25 de gener es fa públic el manifest dels sindicats i SOS racisme en contra de la mesura.

Febrer de 2008:

- Continuen apareixent posicionaments de manera puntual.

Maig de 2008:

- Menció del projecte en el marc de les notícies que apareixen vinculades a la publicació de l'Informe del Síndic de Greuges relacionades amb la segregació escolar a Catalunya.

Juliol de 2008:

- 1 juliol compareixença durant la Comissió del benestar del Parlament d'Oriol Amorós, Secretari per a la Immigració, parlant sobre els EBE.
- 11 de juliol Conferència de premsa d'Ernest Maragall presentant el projecte amb major detall, anomenant ja els espais previs a l'escolarització, Espais de Benvinguda Educativa.
- 12 de juliol declaracions del Ministre Corbacho a favor de la proposta.
- Definició de la proposta com a voluntària
- Posicionament del Defensor del poble
- 16 de juliol compareixença del President de la Generalitat al Parlament per referir-se al projecte.
- Aparició de posicionaments a favor i en contra.

Setembre de 2008:

- Inici de l' EBE a Vic.
- Explicació de com s'està ultimant els aspectes tècnics del projecte a Reus.
- Exposició de detalls i posicionaments sobre el projecte.

Octubre de 2008:

- Publicació al DOGC la resolució EDU/3072/2008, de 17 d'octubre, per la qual es regulen, amb caràcter experimental, els espais de benvinguda educativa.
- Posada en marxa del primer espai de benvinguda a Reus (27 d'octubre).

Novembre de 2008:

- 4 de novembre balanç per part del Conseller i l'alcalde de Vic
- 11 i 20 de novembre, posada en marxa del segon i tercer espai de benvinguda educativa a Reus.

Abril de 2009:

- Informe del Parlament Europeu, que recomana l'evitació de mesures segregadores per a fills/es de famílies d'origen immigrant.

3.3 Descripció i anàlisi textual i fotoperiòdística.

Tenint en compte l'amplitud que pot suposar l'anàlisi de totes les notícies aparegudes vinculades al cas en aquest apartat, limitaré l'anàlisi al primer període on apareix la notícia als mitjans nacionals, al gener de 2008, així doncs l'anàlisi quedarà limitat a les notícies de premsa nacional aparegudes des del 10 de gener de 2008 fins al 25 de gener de 2008, un total de 20 notícies, aparegudes en 15 dies.

3.3.1 Denominacions respecte als destinataris de la proposta als titulars i leads:

Podem veure com apareix una amplitud de termes per definir els que seran els usuaris del servei que es vol posar en marxa:

Entre totes les denominacions destaca la d'**immigrants**, que és la més utilitzada per si sola:

“Educació creará aulas específicas para *inmigrantes*. “ (15/01/08, El Mundo. No signat.)

“Centros separados para *inmigrantes*. “ (16/01/08, El País. Tobarra, S)

“Esperanzas y temores ante las aulas para *inmigrantes*. “ (19/01/08, La Vanguardia. Giral, E.)

“Tres municipios tendrán ‘aulas’ de recepción de *inmigrantes* este año.” (17/01/08, El Periódico. J.C.)

o també quan s'hi afegeix **alumnes** immigrants, o també altres com menors immigrants, o nens immigrants.

“Esquerra e ICV, contra los centros para *alumnos inmigrantes*.” (19/01/08, El País. Maiol, R.)

Trobem també la denominació d'**estrangers**, a la qual també s'hi afegeix alumnes estrangers, i finalment alumnes arribats a meitat de curs o **nouvinguts** i altres categories poc usuals com escolars.

“Los inmigrantes rechazan centros separados para *alumnos extranjeros*.” (17/01/08, El País. S.T.)

“Las escuelas de Vic, contra las aulas separadas para *extranjeros*.” (23/01/08, El País. Clota, E.)

“Cataluña creará centros específicos para *alumnos que llegan a medio curso*.” (14/01/08, La Vanguardia. Redacción.)

Cal destacar per tant que es destaca més la condició d'estrangeria que la de menor, la qual pràcticament no s'utilitza, ja que com a molt es parla d'alumnes o escolars. A més veiem com es confonen termes com immigrant, estranger i nouvingut, que comentaré en apartats posteriors.

3.3.2 Denominacions respecte al recurs als titulars i leads:

Veiem com la indefinició inicial de la proposta va fer que es parlés de mesures diferents de forma paral·lela, gairebé com a sinònims quan les seves implicacions són molt diferents. Així doncs tenim la denominació de **centres** o **aules** com paraules majoritàries utilitzades i en tercer lloc la categoria difosa d'**espais**.

Dins d'aquestes grans categories trobem especificacions diverses: centres específics, separats, pilots, escolars d'acollida, segregats, per estrangers...

“Educación creará *centros específicos* para inmigrantes que acaben de llegar” (14/01/08, La Vanguardia. Ed.)

“Los inmigrantes rechazan *centros separados* para alumnos extranjeros.” (17/01/08, El País. S.T.)

De la mateixa manera succeeix en el cas d'aules: específiques, per immigrants, segregades, especials... en aquest cas terme més problemàtic ja que aula és un terme escolar que no serveix per tant per definir un servei fora de la xarxa educativa formal, i a més que pot generar confusió amb mesures ja existents com les 'aules d'acollida'.

“SOS Racismo tilda de ‘discriminatorias’ las *aulas* para inmigrantes que propone el Govern.” (15/01/08, El Mundo. EFE.)

“Reus y Vic estrenarán las aulas segregadas para inmigrantes. -Los estudiantes extranjeros que se incorporen a clase con el curso empezado irán a estos centros tras un dictamen de Educación.-” (18/01/08, El País. Tobarra, S.)

Finalment cal dir que la denominació eufemística com 'Espais de benvinguda Educativa' no apareix fins al juliol de 2008 quan es presenta els continguts del projecte pilot, i un cop ja han aparegut totes les crítiques, però als titulars continua sense denominar-se els espais pel nom que li han donat, i es parla ja no tant de l'espai, al qual es dona indistintament el mateix nom que abans, sinó de segregació escolar, acollida o benvinguda.

3.3.3 Informació que es genera al cos de les notícies.

La informació que apareix al cos de la notícia es afirmativa en la major part dels casos, es a dir que anuncia les mesures que es vol prendre des de l'administració, sense qüestionar-la, i s'anuncia també els agents que es posicionen en contra de la mateixa.

Podem dir que a nivell general la informació que es genera és:

- Què es farà : centres /aules separades per immigrants
- Qui: Departament d' Educació Generalitat/Catalunya/Educació
- Quan: inici nou curs
- On: a tres municipis, a Reus i a Vic, a llocs on la presència d'immigrants és més alta.
- Com: indefinit
- Quant temps: 1 any/ primers mesos/ de 15 dies a un any màxim.

- Per a qui: immigrants que acaben arribar
- Perquè: evitar problema que suposa l'arribada constant alumnes per als centres/ per no perjudicar la resta d'alumnes/ per ensenyar llengua i elements de la cultura occidental.

Del que apareix per tant es desprèn ambigüïtat, indefinició i confusió ja que la informació no és sempre la mateixa ni com ja s'ha dit, la denominació que es fa de la mesura i dels seus usuaris és única.

3.3.4 Fonts:

Podem veure que les fonts a les quals es refereixen les notícies recopilades són majoritàriament membre de les elits, i especialment veiem com s'assumeixen amb poc qüestionament les informacions facilitades per les institucions promotores de la mesura.

Així doncs els representants de l'administració tenen una veu privilegiada, en aquest cas el Conseller Maragall, com a impulsor i difusor de la mesura, i en pocs casos el Secretari d'Immigració, com a contrapunt per la incoherència de la mesura respecte les polítiques promogudes per la pròpia Secretaria fins llavors. Veiem també que es dona veu als socis de govern (ERC i ICV), l'oposició (CIU i PP), alcaldes dels municipis on s'implanta la mesura, sindicats, directors d'escola, professors i mestres, associacions de mestres, ONG's, experts en migracions, el Síndic de Greuges, i sindicats d'estudiants, i en una notícia veiem la veu d'associacions d'immigrants.

Cal destacar a més que en la utilització de dades i gràfics sovint no es menciona la font:

Les implicacions d'aquestes fonts i no unes altres s'analitzaran a l'apartat següent : Anàlisi del discurs.

3.3.4 Tractament fotogràfic i imatge:

Entre les vint notícies del mes de gener referents al cas, trobem deu notícies que ocupen entre una quarta part d'una pàgina a una columna equivalent a gairebé la meitat de la pàgina, trobem nou que ocupen una pàgina i una que ocupa dues pàgines.

Entre les vint hi ha vuit que tenen fotografia. D'aquestes vuit, dues són fotografies fetes a la porta d'alguna escola en el moment d'entrada o sortida dels infants i/o joves, tres són fotografies dels alumnes a l'aula o escola, i dues són fotografies del Conseller Maragall , i una del comentarista que realitza la valoració de la proposta, professor universitari i membre d'una associació de mestres, és dir el que es consideraria l'opinió d'un expert.

Cap indica explícitament que és imatge d'arxiu, però pel que sembla podríem dir que totes ho són, o com a mínim tres de cinc (deixant de banda les fotografies personals) ja que indiquen que són d'una escola o bé d'altres municipis als quals es realitza la proposta, o bé en moments diferents de la publicació de la notícia (inici de curs...).

Dues notícies contenen a més gràfics referents al nombre d'alumnes immigrants, i dues remarquen xifres en requadres destacats.

A continuació s'analitzen les imatges seguint la proposta de Bertran,

En general veiem com les imatges referents a alumnes a l'aula o bé la porta de l'escola amb famílies i nens, veiem que el punt de màxima atracció visual (quadrant inferior esquerre) és en tots els casos una persona fenotípicament negra.

Cataluña creará centros específicos para alumnos que lleguen a medio curso.

Alumnado que incluye a inmigrantes en un instituto barcelonés

Alumnado que incluye a inmigrantes en un instituto barcelonés.

Aquesta imatge està feta enquadrant a un grup d'alumnes a l'aula, però centrant l'atenció en el noi que apareix en primer pla. Es remarca aquest interès a través de la situació que li atorga l'enquadrament, i la poca profunditat de camp que fa que l'únic personatge nítid sigui ell, tot i que podem apreciar el context.

Podem pensar que el que es pretén és destacar la presència 'd'alumnat immigrant' a través de guiar-

Font: La Vanguardia, 13 de gener de 2008.

nos cap a ell, destacant el seu color de pell. Pressuposant per tant que és immigrant simplement per trets fenotípics, i "aclariant" el titular que deïa 'alumnos quel leguen a medio curso'.

En aquesta fotografia el blanc i negre i el primer pla de les mans del noi, generen sensació de desconfiança i recel cap als joves, tot i que la distància és pròxima, la mirada dels alumnes és en una altra direcció. Juntament amb el peu es confirma la idea que es dona per suposat que són immigrants, i associant una diferència fenotípica erròniament a la categoria de 'nouvingut'.

Centros separadaos para inmigrantes.

Los alumnos de un centro de educación infantil de Banyoles (Girona) al comienzo del curso. / PERE DURÁN

Los alumnos de un centro de educación infantil de banyoles (Girona) al comienzo de curso .

Font: El País, 16 de gener de 2008

Veiem com és un pla general en angle a nivell i per tant reproduceix l'escena a ull humà, mostrant l'ambient del moviment de la porta d'una escola. En aquest cas és un pla neutre ja que al limitar molt l'entorn no permet gaire distracció. Veiem que respecta la confidencialitat dels menors, però clarament intenta mostrar les dues dones de la dreta amb els seus fills com a mostra de presència d'immigrants a l'escola.

La llegada de inmigrantes a catalunya a mitad de curso sube a 2.500 en 3 meses.

Vic y Reus dispondrán de servicios para acoger a los recién llegados antes de asignarles una escuela.

Los centros funcionaran todo el año y quedarán vacios a inicio de cada curso escolar.

▶▶ Alumnos inmigrantes salen del colegio Santa Caterina, situado junto a la catedral de Vic, ayer por la tarde.

Alumnos inmigrantes del Colegio Santa Caterina, situado junto a la catedral de Vic, ayer por la tarde.

Font: El Periódico, 18 de gener de 2008

Podem fer un anàlisi pràcticament igual que l'anterior, tot i que en aquest cas la distància amb el grup és major, i cal destacar que l'enquadrament no mostra el context de l'escola. Juntament amb el titular remarca la *gran* quantitat d'immigració.

Los inmigrantes rechazan centros separados para alumnos extranjeros. Los profesores están divididos ante la anunciada experiencia piloto.

Alumnos extranjeros en un aula de acogida de Terrassa. / C. BAUTISTA

Mostra l'acció d'escriure a la pissarra del nen de primer pla, que per l'escrit que veiem a la pissarra ens vol mostrar com aprèn català.

La imatge és proxima, aconseguit amb un pla mitjà, a nivell.

Tot i això pel que llegim al peu (*Alumnos extraneros en una alula de acogida de Terrassa*) i al titular("Los inmigrantes rechazan centros separados para alumnos extranjeros.") el missatge global no és gaire positiu ja que sembla que els "immigrants" no vulguin l'aprenentatge que mostra la fotografia, que a nivell global és positiva.

Alumnos extraneros en una alula de acogida de Terrassa.

Font: El País 17 de gener de 2008.

Esperanzas y temores ante las aulas para inmigrantes. Los maestros las ven bien mientras sean temporales.

Aulas multiétnicas. El centro de primaria Pompeu Fabra de Reus, el 80% del alumnado es de origen marroquí y en sus pasillos la mezcla de lenguas es casi una Torre de Babel.

Aulas multiétnicas. En el centro de primaria Pompeu Fabra de Reus, el 80% del alumnado es de origen marroquí y en sus pasillos la mezcla de lenguas es casi una Torre de Babel.

Font: La Vanguardia, 19 de gener de 2008

La imatge anterior ofereix una pla mitjà d'infants d'una escola , els quals identifiquen al peu de fotografia com a 'alumnat d'origen marroquí' . Dona sensació de proximitat, tot i això podríem dir que utilitza la imatge descoberta de menors.

“Esquerra e ICV, contra los centros para alumnos inmigrantes.” (El País, 19 de gener de 2008)

“Las escuelas de Vic, contra las aulas separadas para etrajeros.” (El País, 23 de gener de 2008)

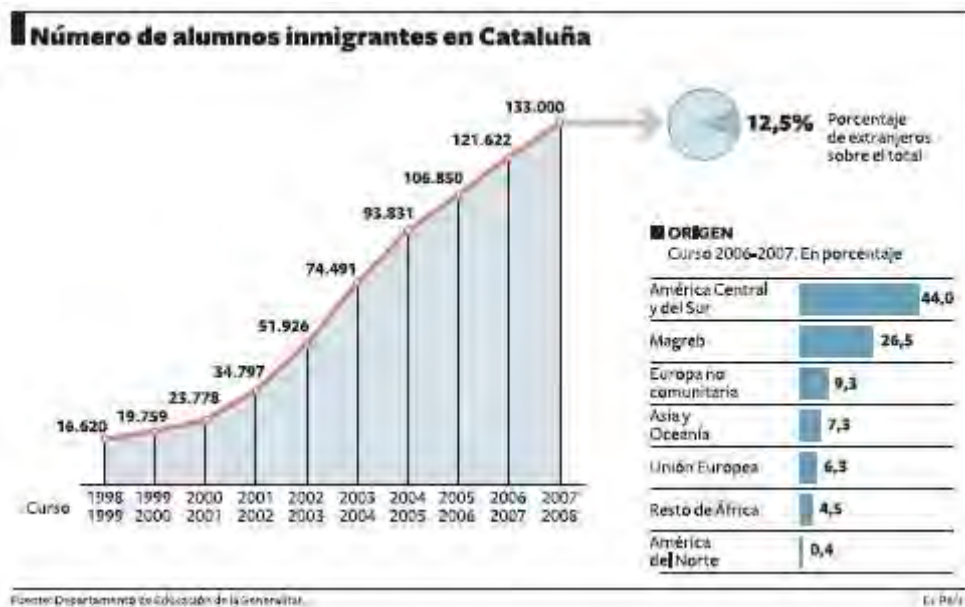

Ernest Maragall.

En les dues notícies anteriors apareéis la fotografia del Conseller Ernest Maragall, en un registre clarament formal i institucional, al qual atribuim credibilitat.

Els gràfics que apareixen són els següents:

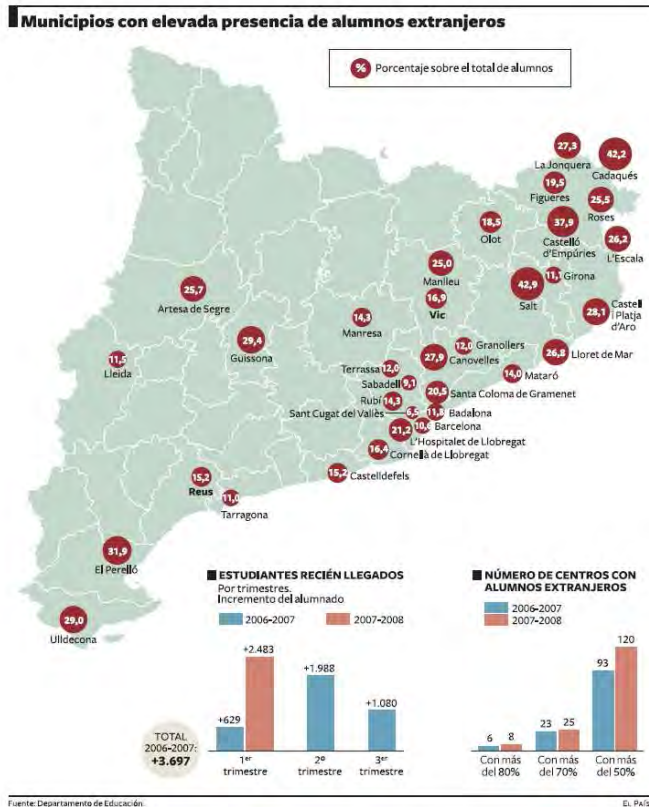
Font: El País, 16 de gener de 2008:

En el gràfic anterior podem apreciar com el que es considera important és assenyalar l'augment 'd'alumnes immigrants' a Catalunya.

Font: El País, 18 de gener de 2008:

En el mapa anterior apreciem les localitats on hi ha presència d'alumnes estrangers, i en els gràfics observem primer l'augment d'estudiants nous el 1r trimestre del curs 2007-08 respecte el curs 2006-07, i per altra banda veiem els centres amb determinat percentatge d'estrangers, de tal manera que si no ens hi fixem, sembla de nou un augment de quantitat en l'alumnat estranger, quan en realitat indica nombre de centres amb més del 50%, 70% o 80% d'alumnat estranger.

En general el tractament visual és merament il·lustratiu i no aporta informació nova sinó que apareix com a mostra de la presència d'alumnat suposadament immigrant, sense que això sigui corroborat i fent aquesta atribució per trets fenotípics. Això contribueix a una imatge estereotipada i homogeneïtzant de l'alumnat estranger associat amb una única categoria, la d'immigrant deixant de banda tant el moment d'arribada, com la nacionalitat o el lloc de naixement. Remarca a més una realitat escolar diversa com a anecdòtica, que cal il·lustrar, i destacant els aspectes quantitius, és a dir contribuint a la vinculació de la immigració amb termes com invasió.

Els peus de pàgina contribueixen també a homogeneïtzar i despersonalitzar a que en el cas de no immigrants es cita la persona pel seu nom o càrrec i en canvi els immigrants, si es tracta de representants, els quals podrien aparèixer en les mateixes condicions, no es posa fotografia (en la única notícia en la qual s'ha demanat opinió als representants d'associacions d'immigrants), o bé es posa fotografies dels menors anònims, i se'ls tracta com a col·lectiu deixant de banda la seva individualitat.

4. Anàlisi del discurs.

Un cop descrit el tipus de notícies que han sorgit vinculades al cas, el llenguatge que s'ha utilitzat a titulars i leads, la informació que es genera al cos de les notícies, el tractament visual i les fonts que s'utilitzen, passaré a fer un anàlisi de quin és el discurs que tot això genera, seguint el model dels autors citats al marc teòric anterior.

Es pot afirmar que aquest cas forma part del debat social sobre immigració i també en part sobre educació, tot i que com hem vist tant el tractament textual com el visual destaca el factor estrangeria per sobre el d'alumne o menor i per tant cal vincular-lo a les característiques del debat sobre immigració, més que al debat educatiu.

Podem veure com el discurs inicial del Conseller genera accions i reaccions que promouen la rectificació de la proposta, i per tant el discurs i la proposta es van creant a mida que avança temporalment el cas.

Identifiquem:

Discurs originari:

Emissor: Departament d'Educació de la Generalitat

Centres separats/Aules separades per alumnes immigrants, per aprendre la llengua i les costums i per fer front a la gestió de l'augment en l'arribada d'alumnat estranger, no escolars i de durada entre quinze dies i un curs escolar.

Discurs reactiu:

Emissor: Sindicats, ONG's, experts, mestres i professors de l'escola pública de Vic, socis de govern.

La llengua i les costums s'aprenen en el context real amb els iguals i la divisió pot generar divisió social i estigmatització.

Discurs proactiu:

Emissor: Part del professorat i direccions de centres, oposició.

La gestió de l'elevada quantitat d'alumnes estrangers que arriben amb el curs iniciat és problemàtica i perjudica la resta d'alumnat autòcton.

Discurs rectificat

Emissor: Departament d'Educació de la Generalitat i Ajuntaments implicats.

Creació d'"Espais de Benvinguda Educativa" en la línia d'escola inclusiva, per realitzar orientació i suport a la unitat familiar i especialment realitzar la immersió lingüística del menors i la orientació al centre per repartir els alumnes estrangers i afavorir la cohesió social.

El fet que la vida de la notícia acabi quan es posa en marxa la mesura indica que l'important per als medis és anunciar els actes de les seves elits, què fan i què proposen els polítics, i no tant l'impacte de les mesures en el infants i joves que formen part de les minories.

En general per tot el descrit anteriorment es pot dir que el discurs que transmeten els mitjans respecte migracions i educacions arrel d'aquest cas es caracteritza per una...:

- **Perspectiva de l'alteritat sesgada:**

- Es **confonen termes** com **immigrant, estranger i nouvingut**.

L'alumnat estranger, els infants i joves de nacionalitat estrangera escolaritzats a Catalunya, no són en la seva totalitat nouvinguts.

Com afirma Carrasco, S. (2009), és cert que el nombre total d'alumnat estranger ha experimentat un increment considerable en els últims deu anys: de 9.868 al curs 1991-92 ha passat a 133.000 el curs 2007-08, representant el 12,5% del total d'alumnat pre-universitari, escolaritzat en un 85% al sector públic, però cal recordar que una part molt important d'aquest alumnat ha nascut a Catalunya (fill/a d'immigrants o immigrant de segona generació, però no immigrant) o s'ha incorporat al sistema educatiu a edats primerenques (generació 1,5) i per tant no és alumnat nouvingut, ni té necessitats educatives derivades de la condició d'estranger.

Cal dir, però, que un sector de l'alumnat estranger porta menys de dos anys al sistema educatiu, i que l'alumnat arribat per reagrupament familiar, per tant 'nouvingut' ha augmentat més a l'ESO, tot i que la proporció més alta d'alumnat estranger es troba a primària.

- **Es fa una homogeneïtzació interètnica.**

Es parla a nivell col·lectiu (immigrants) quan podria parlar-se a nivell concret, (persona) atribuint una identitat única i homogènia a tot el col·lectiu. D'aquesta manera veiem com en una notícia publicada a El país el 17 de gener de 2008, es presenta als membres que opinen sobre la mesura de la següent manera:

José vera/Ecuador

en comptes de:

Mawa Ndiaye/Senegal

José vera/ President de les
Associacions Ecuatorianes de
Catalunya.

Mawa Ndiaye/Vicepresidenta de
l'Associació Catalana de residents
senegalesos.

Fet més exagerat quan es tracta dels menors, que com hem vist als apartats anterior se'ls anomena alumnes estrangers, alumnes immigrants o simplement immigrants tant a titulars, com a peus de fotografia, evidenciant a vegades de manera innecessària aquesta apreciació. Com ja ha apuntat Giró, X. (2006) aquest fet genera una despersonalització que permet agafar la part pel tot i atribuir als menors els estereotips habituals de quan es parla d'immigrants.

Seguint a Carrasco (2009), cal recordar que la diversitat d'orígens nacionals, culturals i socials típica de la migració internacional actual qüestiona una categoria única 'd'alumnat estranger', i molt més la d'alumnat immigrant, que és la que apareix en els titulars de notícies, peus d'imatge, etc.

Com s'explica més amunt és una categoria errònia per a parlar del tipus de població amb diversitat de situacions al qual es refereix quan s'usa el terme. I que en tot cas, podria descriure's més acuradament especificant com a mínim cohort (primera generació, generació 1,5 i segona generació), i nacionalitat, en el cas que sigui informatiu i no il·lustratiu. Això, si el que es pretén és descriure la situació real dels centres educatius, ja que com diu Bañón, 2002 la *difuminació* pot ser una útil estratègia de manipulació.

- Es fa un **tractament dual i enfrontat de l'alteritat**.

Es remarca la diferència entre els alumnes nouvinguts (els altres) i els autòctons (nosaltres) i a més els enfronta ja que atribueix als primers un perjudici per a l'educació de la resta d'alumnes:

“Aquí saben que la llegada de alumnos de fuera, tras iniciarse el curso, **perjudica el nivel de toda la clase**. En los pasillos del CEIP Pompeu Fabra, o en la hora del patio, varias lenguas se mezclan casi a modo de Torre de Babel.”(La vanguardia, 19 de gener de 2008)

“Así lo avanzó ayer el Conselles socialista Ernest Maragall, quien señaló que así se evitarían los **efectos negativos** que conlleva en las clases asumir esta **interrupción** de nuevos alumnos, también llamada matrícula viva.” (La Vanguardia 13 de gener de 2008.)

“**DISTORSIÓN**// Maragall se refería a **la distorsión** que origina **para la tarea docente** el incesante goteo de nuevas matrículas y al hecho de que, ahora, los extranjeros van a parar a los centros donde hay plazas disponibles, que acostumbran a ser los que están repletos de alumnado foráneo, con lo que el gueto no hace más que engordar.” (El Periódico, 18 de gener de 2008)

Així doncs podem dir que no es qüestiona aquesta atribució negativa dels *altres*, sinó que es pren com un afirmació o descripció de la situació.

- **Problematització de la diversitat d'orígens nacionals a l'escola:**

A més de caracteritzar els *nous alumnes*, els *altres* com a una distorsió per la resta, es fa una **descripció alarmant de la intensitat (nombre) i la freqüència (temps)** dels nous alumnes arribats, confonent termes i difuminant les peculiaritats que resultarien significatives, donant també per fet que l'arribada o el nombre produeixen efectes negatius.

“(…) de vegades es confon acríticament ‘concentració’ amb segregació i ‘repartiment’ amb inclusió, mentre es vincula diversitat amb fracàs i homogeneïtat amb èxit”(Carrasco, 2009:31)

Aquestes afirmacions es prenen per bones sense proporcionar dades o indicadors i sense tenir en compte experiències positives a altres països mostrades per la recerca.

Per emfatitzar aquesta idea sovint s'utilitzen:

- Recursos retòrics i estilístics.

L'ús d'aquests recursos com metàfores, hipèrboles, metonímia, comparacions... s'acostuma a utilitzar de manera persuasiva: per fer més eficaç el missatge i destacar opinions, actituds o emocions. (Van Dijk, 1983:101)

Aquest fet juntament amb la denominació d'immigrant per sobre d'altres categories com infant o jove (menor), alumne... fa pensar que la informació es presenta com una mesura més, per afrontar una situació que a priori es considera problemàtica i urgent d'atendre: la quantitat de persones arribades a l'Estat de nacionalitat estrangera procedents de països pobres, que es presenta de manera alarmant com podem veure

en els exemples següents, on podem apreciar algunes hipèrboles : *oleadas*, *avalancha* o metàfores: *degoteig*, *masificació*, *aterrizaje*, entre altre, com l'ús d'advervis com *creciente*, *inceante*, *constante*... i adjectius: *masiva*, ...

“Tres municipios con escuelas e institutos que **sobrellevan con dificultades** la incorporación de **un número creciente** de inmigrantes en edad escolar una vez iniciado el curso (...)” (El Periódico, 17 de gener de 2008)

“(...)La **incesante** llegada de alumnos extranjeros(...) para evitar la **repercusión negativa** que ese proceso tiene sobre el funcionamiento escolar.” (El País, 17 de gener de 2008)

“ Además, hay un **goteo constante** de nuevos alumnos que **perjudica** a las clases, dice Isidro Cabello, profesor del Instituto Investigador Blanxart, de Terrassa.” (El País, 17 de gener de 2008)

“(...) se ubicarán en aquellas dos ciudades, donde la gestión de la **avalancha migratoria** conlleva una mayor complejidad.” (El Periódico, 18 de gener)

“(...) **frente** a la **llegada masiva** de inmigrantes a Cataluña.” (El Mundo, 18 de gener de 2008)

- Dades numèriques :

“En Cataluña hay **133.000 alumnos inmigrantes** en colegios, escuelas, institutos y centros de FP. Estos estudiantes han aumentado muy rápidamente y representan ya el **12,5%** del total [ver gráfico].”

(El País, 16 de gener de 2008)

“En Cataluña hay **133.000 alumnos extranjeros**, el **12,5%** del total, desde la escuela Primaria a la Formación Profesional. Hay centros donde el flujo de recién llegados es constante.” (El País, 17 de gener de 2008)

“ Desde septiembre hasta ahora **2500** nuevos alumnos procedentes de la inmigración se han incorporado al sistema educativo, cifra casi cuatro veces superior a los que llegaron a las aulas durante el primer trimestre del 2006, que fueron **629 (3697)** durante todo el curso.” A inici de la notícia i sense font. (La Vanguardia, 18 de gener de 2008).

- **Caracterització dels alumnes estrangers des d'una perspectiva del dèficit:**

Nombroses investigacions mostren com l'alumne estranger es defineix de forma deficitària, pel que no sap, com si no conèixer la llengua del lloc de destí impliqués gairebé que no coneix cap llengua. Aquest fet està vinculat amb l'atribució deficitària que es fa de les persones immigrants en general, ja que des d'una perspectiva etnocèntrica se'ls atribueixen *dèficits culturals*.

Aquest fet el podem veure reproduït en les notícies, fet que els caracteritza públicament com a deficitaris, des de la perspectiva del que no saben, o el que els falta per poder estar en condició d'igualtat:

“Los alumnos que lleguen a Cataluña **sin el dominio** suficiente del castellano y del catalán serán escolarizados en centros distintos de los del resto de compañeros.” (El País, 16 de gener de 2008)

“la masificación de alumnos **sin el conocimiento básico** del idioma condiciona al resto del alumnado e impide avanzar en su educación.” (El País, 18 de gener de 2008)

“En muchos casos, **tienen problemas de adaptación** a los hábitos culturales y de comprensión y expresión en castellano -y más en catalán-. La llegada de estos alumnos **suele plantear problemas de funcionamiento** en las clases.”

I queda claríssima la perspectiva de dèficit cultural en la denominació “**deconcertados extraaterrestres culturales**” que s'utilitza diverses vegades a la notícia titulada “Ensenar a nadar” del Periódico del 21 de gener de 2008.

- **Biaix en el significat de conceptes vinculats a les migracions i l'educació.**

Sovint apareixen conceptes teòrics que un cop popularitzats perden el seu significat original i s'utilitzen de forma arbitrària. Així doncs en comptes de precisar aquests, acaben formant part dels estereotips i alhora es devaluen les aportacions de la recerca que no es prenen acuradament com a rellevants, sinó simplement de forma genèrica, fet que no es faria amb els resultats d'investigacions de caràcter científic.

Aquest és el cas per exemple del concepte **diversitat**, el qual s'utilitza gairebé com a sinònim d'immigració, atribuït per tant la introducció de la diferència a l'arribada d'immigrants (els diferents), com si l'estrangeria fos la única variable que ens diferencia, i deixant de banda altres com el gènere, l'edat i la classe social, i com si les diferències no fossin presents molt abans que les noves migracions internacionals.

És perillós utilitzar el concepte d'aquesta manera ja que es pot responsabilitzar el *subjecte diferent*, de les *problemàtiques* que genera a l'escola la *gestió de la diversitat*.

Així doncs els menors immigrants passen a ser el problema, i una de les respostes habituals és homogeneïtzar els grups, és a dir crear grups-classe homogenis per nivell.

Com apunta Ponferrada, 2009 seguint a Gibson et al. (2004) i Pàmies (2008), s'ha evidenciat com el grup d'iguals juga un important paper en l'èxit acadèmic, ja que els iguals suposen un "capital social d'iguals" (Stanton-Salazar, 1997, 2004) que aporta major accés a recursos, suport i estratègies per superar les barreres que influeixen en la desigualtat d'oportunitats dels infants i joves.

Veiem també com apareix el concepte **Integració** de forma difosa, i més aviat referit al que podríem denominar assimilació, és a dir la incorporació d'un grup als hàbits, conductes, formes de pensar, etc. d'un altre culturalment diferent, i per tant integrar-se, de la manera que s'utilitza als mitjans, significa que els immigrants aprenguin els codis, conductes, hàbits, llengües...de la societat a on es troben :

"La **integración** de los inmigrante y de sus hijos ha sido una preocupación constante en Alemania en las últimas décadas, en particular debido a la complejidad del idioma."

(La Vanguardia, 19 de gener de 2008)

"La **integración** de los hijos de inmigrantes en edad escolar implica modelos específicos de acogida" (El Periódico, 21 de gener de 2008).

"...Se trata de espacios para atender a los alumnos que lleguen a curso empezado, para facilitar su aterriaje cognitivo cultural y afinar su posterior **encaje** en el entramado escolar.

I no es considera la integració com a concepte vinculat a ciutadania i identitat, altament relacionat amb el que cada grup considera que és central per formar part de la societat, i vinculat al que la seva cultura d'origen selecciona com a trets centrals definitoris per formar part del *nosaltres*. (Lee et.al. 1995)

Un últim concepte a destacar és la utilització del concepte **gueto**, el qual s'utilitza per fer referència a l'alta concentració de persones immigrants, en qualsevol cas a l'alta proporció d'alumnes immigrants en una escola. Aquest concepte sovint és malinterpretat per membres progressistes que assumint el seu discurs d'esquerra generen posicions "híbrides" respecte a diversitat ètnica. Veiem els exemples:

"algunos indicadores anuncian que así se crean '**guetos**' y otros, que mejorará la escolarización" (El Mundo, 15 de gener de 2008, lead de la notícia titulada Educació crearà aules específiques para inmigrantes)

"Retorno al gueto escolar" (El País, 25 de gener de 2008)

En aquests dos exemples tant els sindicats, com el membre d'una associació de mestres progressista pretenen eviar una mesura que consideren discriminatòria, però utilitzant gueto, amb les seves implicacions negatives, generen un discurs on la quantitat d'immigració es valora de forma negativa.

Així doncs utilitzant la paraula de forma polèmica té implicacions que no tindria si com indica Carrasco, 2009, s'utilitzés la definició *d'escola gueto* feta per Anyon (1997) que explicita que per considerar-se com a tal és necessari que hi hagi : abandonament institucional, econòmic i professional, desconfiança de la capacitat integradora i

emancipadora de l'escola per part de professors i família, i aïllament sociocultural, ètnic o racial.

Així doncs una escola amb alta concentració d'alumnat immigrant pot ser o no una escola gueto, i el que marca la diferència és els recursos (econòmics, formatius, de gestió...) que s'hi destinen i la confiança i expectatives que genera.

- **Perspectiva institucional i etnocèntrica .**

S'ha descrit ja com les fonts a les quals es refereixen les notícies recopilades són majoritàriament membres de les elits que s'assumeixen amb poc qüestionament.

Així doncs els representants de l'administració tenen una veu privilegiada d'una banda perquè la perspectiva general que s'ofereix és procedent de membres no immigrants, no minoritaris, i de manera etnocèntrica, que sovint reproduïx la seva postura. D'altra banda perquè s'invisibilitza les veus dels immigrants, tractant de manera desigual les seves aportacions i interferint en la seva credibilitat (com es presenten en els seus comentaris : pel nom i sense càrrec, com apareixen a les fotografies...).

Es pot dir per tant que es fa un tractament desigual dels diferents emissors de missatges, fet que queda clarament il·lustrat quan primer es prioritza la opinió institucional, en segon lloc es presenta els discursos a favor i en contra, però aquests es jerarquitzen, atribuint major credibilitat a la opinió de mestres i directors, a causa del seu coneixement de la realitat, en contra de les opinions d'experts que es menystenen, considerant que són aportacions poc realistes.

Aquest fet queda explícit a l'apartat anàlisi titulat "Ni tanto ni tan poco" que es realitza a La Vanguardia es dia 19 de gener.

Aquest fet no és cap novetat ja que ha estat assenyalat per tots els autors que treballen temàtiques vinculades a la comunicació i el racisme, discurs i immigració... i com apunta Bañón: " los medios de comunicación también cumplen una función determinante en la representación social de la imagen de los actores comprometidos a favor de los inmigrantes." (Bañón, 2003:24)

I que també han apuntat Tort i Carbonell, per referir-se concretament al tractament que fan dels experts en educació:

"...no ens podem estar d'assenyalar un fort component antipedagògic en molts dels escrits de les elits que col·laboren en les pàgines d'opinió dels diaris. " (2008:3)

Aquest component per tant, pot explicar-se si els resultats poden valorar-se com a "defensors de les minories", ja que si fos al contrari probablement es citarien molt acuradament els resultats de les recerques.

Segons tot això resumint es pot dir que els mitjans promouen una actitud **discriminadora i preventiva**, ja que presenta principalment el discurs dels no immigrants sovint fent valoracions no positives (prevenció) o en alguns casos negatives(inculpció), quan es presenta el discurs de no immigrants amb actitud compromesa (experts, ONG's, sindicats), es desprèn una actitud no positiva, d'indiferència per part del periodista (recol), i fins i tot en alguns casos es fa una valoració negativa, desprestigiant les seves aportacions, representant positivament el discurs institucional i de mestres i directors que el recolzen.

5. Conclusions.

Com a conclusió cal remarcar que el tractament que s'ha fet de la posada e marxa dels Espais de benvinguda educativa a la premsa ha seguit les característiques generals citades pels autors que s'ocupen de descriure els discursos sobre minories i immigració a la premsa internacional, i espanyola o catalana.

De forma global corroboraria la tesi que defensa Van Dijk sobre que s'intensifica la informació negativa sobre el grup minoritari (perjudicis que provoca, dificultats de gestió, el que no saben), i s'atenua la informació positiva sobre el mateix grup (no es nombra cap experiència d'èxit o mostra de bones pràctiques, no es considera el benefici que pot suposar per l'escola la necessitat de flexibilització que suposa voler atendre la diversitat de tots els infants i joves...). A la vegada, s'atenua la informació negativa sobre el propi grup (que puguin existir actituds discriminadores, que és l'escola com a institució qui no s'ajusta a la realitat actual i no que son els menors el problema...) i finalment s'intensifica la informació positiva també sobre el propi grup (la bona intenció en acollir, millorar...) ja que el racisme explícit està mal considerat.

Aquesta última consideració queda palesa fins i tot en el terme seleccionat per al recurs proposat: *benvinguda* educativa, nom molt eufemístic un cop analitzada l'evolució dels termes utilitzats als medis, les dades que es presenten sobre migracions i escola, les opinions que sorgeixen, i per tant el procés de construcció d'aquest terme com a rectificació amb implicacions positives i no discriminadores.

6. Referències

- Bañón Hernández, A.M. (2002) Discurso e inmigración. Propuestas para el análisis de un debate social. Universidad de Murcia, servicio de publicaciones.
- Bañón Hernández, A.M. (2003) "Análisis crítico del discurso sobre la inmigración. A propósito de la representación de los actores comprometidos. " a Interlingüística (Asociación de Jovenes lingüistas.), 2003, nº 14, pp. 15-30.
- Bertran, E. (2009) Fotografia i diversitat cultural. Claus interpretatives. A Temps d'educació, 36, p.31-44. Universitat de Barcelona.
- Carrasco, S. (2008) "Segregació escolar i immigració: repensant plantejaments i alternatives" a Nous Horitzons, 190, pp. 31-40.
- Giró, X. (dir.) (2006) Immigració i premsa escrita. L'opinió dels diaris sobre la immigració i la cobertura informativa de conflictes que hi tenen relació. (oct-1999-juny 2002). Col·lecció Publicacions Digitals, 1. Fundació jaume Bofill.
- Lorite Garcia, N. (dir.)(2008) Tratamiento informativo de la inmigración en España. 2007. Departamento de Comunicación Audiovisual y Publicidad. Observatorio de Migración y Comunicación (MIGRACOM). Universidad Autónoma de Barcelona.
- Pàmies, J. (2008) Identitat, integració i escola. Joves d'origen marroquí a la periferia de Barcelona, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció social i ciutadana, Secretaria de Joventut.
- Ponferrada, M. (2009) Efectos escolares y sociales de la separación por niveles en un Instituto de Secundaria de la periferia de Barcelona, a Papeles de economía española, núm. 119, 2009. pp. 69-83.
- Tort, A. I Carbonell, J. (2008) L'educació catalana a la premsa. Fundació Jaume Bofill. Informes breus, 13. stembre de 2008.

